

ПЕРСОНАЛІ ТА РЕЦЕНЗІІ

Н. О. Петрова

УДК 39 (477.83/.86)"1890/1939"

ПОБУТ ГАЛИЦЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ КРИЗЬ ПРИЗМУ ТРАДИЦІЇ І МОДЕРНУ

[Рец.: Дрогобицька О. Традиція і модерн: Побут української
сільської інтелігенції Галичини (кінець ХІХ – 30-ті рр. ХХ ст.) /
О. Дрогобицька. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014.- 540 с.]

Запропонована монографія присвячена вивченню проблеми побуту української сільської інтелігенції в Галичині наприкінці ХІХ (30-х років ХХ ст.), яка, незважаючи на свою актуальність, тривалий час перебувала поза увагою дослідників.

Слід відзначити вдале обрання хронологічних рамок дослідження, адже визначені межі дають змогу простежити особливості еволюції побуту інтелігенції, а разом з нею і селянства, під впливом міської культури. Саме на цей період припадають зміни, пов'язані з активним запровадженням товарів фабрично-заводського виробництва, проникненням західноєвропейської моди тощо. Значних змін зазнала не тільки матеріальна сфера, представлена переважно одягом чи житлом, але і духовна культура.

Схвальної оцінки заслуговує здійснений аналіз історіографії проблеми. Опрацювавши численні публікації вітчизняних та іноземних науковців, авторка справедливо наголошує на нерозробленості даної тематики в етнологічній науці. Позитивне враження справляє і джерельна база роботи, основу якої складають архівні, музейні матеріали, мемуари, тогочасна преса, а також листування і польові дослідження. Більшість матеріалів належать до приватних джерел, або, як зазначається у монографії, так званих его-документів, що тільки посилює наукову новизну і значення дослідження.

Характеризуючи духовну культуру інтелігентної верстви, авторка значну увагу приділила персоналіям, конкретним особам та їхнім творчим здобуткам. Особливо імponує твердження про те, що проживання у сільській місцевості хоча і звужувало можливості інтелігенції для вдосконалення своїх знань, однак водночас створювало підґрунтя для формування культурних осередків, ядром яких ставали родини вчителів і священників. Не менш вартісними є висновки про сільську інтелігенцію як головного ініціатора та організатора низки культурно-просвітніх товариств, хорів, театральних гуртків, кооперативних установ, громадсько-політичних урочистостей тощо.

Описуючи матеріальний побут інтелігенції, авторка притримується схеми, прийнятої у вітчизняній етнології. Вона охарактеризувала одяг, харчування, житло і господарські заняття представників цього прошарку. При цьому дослідниця наголосила на традиційних характеристиках побуту та модерних елементах, що з'явилися внаслідок активного проникнення міської культури у повсякденне життя мешканців галицького села.

На підставі різних статистичних даних, повідомлень преси встановлено приблизну чисельність сільської інтелігенції. До нових фактів, одержаних у процесі дослідження, можна віднести й аналіз соціальної структури сім'ї, а також одягу та харчування представників духовенства й учительства, які раніше істориками не розглядалися. Автором на належному рівні обґрунтовано тезу про сільську інтелігенцію як посередника, за допомогою якого міська культура і західноєвропейська мода проникали у село.

Наведені наприкінці монографії висновки, логічно витікають зі змісту дослідження, є цілком доведеними і виваженими. На їхній основі можна стверджувати про ключову роль інтелігенції у розвитку культурно-освітнього, суспільно-політичного, соціально-економічного життя українського населення Галичини, формуванні національної свідомості селян і процесах трансформації сільського побуту.

Монографія Оксани Дрогобицької “Традиція і модерн: Побут української сільської інтелігенції Галичини (кінець XIX – 30-ті рр. XX ст.)”

дає змогу читачеві поринути в світ галицької інтелігенції, зрозуміти сутність повсякдення цієї верстви та її роли у житті регіону. Рецензована праця стане корисною для етнологів, істориків, краєзнавців, студентів, усіх, хто цікавиться історією повсякдення та культурою рідного краю.

39 (477.75):001.891 – 057.4 «19» 1920-1931

У. К. Мусаєва

РОЗВИТОК МУЗЕЙНОГО БУДІВНИЦТВА В КРИМСЬКІЙ АРСР В 1920-1940 рр.: ДЕРЖАВНИЙ ХЕРСОНСЬКИЙ ІСТОРИКО- АРХЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ

У науковий обіг вводиться новий корпус архівних документів, присвячений історії музейного будівництва в Криму в першій половині 20-х рр. ХХ ст., виявлений у фондах ГАРФ (м.Москва). Аналізується участь центральних органів Народного комісаріату освіти РРФСР в цьому процесі, представляються форми взаємодії керівних органів та їх регіональних підрозділів у забезпеченні організаційної, методичної, матеріальної, дослідницької ініціативи в процесі роботи кримських музеїв.

Ключові слова: музеї, Кримська АРСР, Головмузей Наркомату освіти РРФСР, КримОХРІС, Я. П. Бірзгал, А. І. Полканов, археологічні розкопки.

Процес створення єдиної мережі державних музеїв у Кримській АРСР у першій половині 20-х рр. ХХ ст., її остаточне організаційне оформлення на IV Кримській музейній конференції в Керчі у вересні 1926 р. виділили археологічні музеї в окрему групу профільних установ. Згідно з рішеннями Конференції, на території регіону визначалося три спеціалізованих археологічних музеї – Херсонський, Керченський та Феодосійський [1, с. 201]. Також у рішеннях музейної конференції 1926 р. і практиці роботи КримОХРІСу, його керівників А. І. Полканова і Я. П. Бірзгала, простежувалося прагнення закріпити статус головного музейного закладу